

מסרים לכל...

בעריכת הרב נחום גמליאל

לקח מהפרשה,

'ומגבעות תעשה להם' (כח' מי')

'כד הווינא טליא (כשהייתי קטן) הזדמנתי כמה פעמים לשיטבל המפורסם של חסידי גור ברחוב הקישון 33 בתל אביב, שהיה אחד המרכזים הרוחניים של תל אביב ההיא, וזכור לי המעשה הבא:
לבית המדרש נכנס נער צעיר לא מוכר, רזה וחיוור. עד מהרה הוברר שמדובר בפליט שואה שהגיע ארצה ללא משען ומשענה. טיכסו החסידיים עצה איך לסייע לו במצוקתו, ולהביאו למצב שלא יצטרך לחזור על הפתחים. זכורני ששכרו לו מקום בחדר המדרגות של אחד הבתים הסמוכים, ופתחו לו שם חנות לכובעים כדי שיוכל להשתכר לפרנסתו, ואולי אף לחסוך מעט לצורך השנים הבאות. החסידיים נקטו ביזמה נוספת. הם הכריזו בשיטבל שכל המתפללים נדרשים לקנות כובעים רק בחנותו של הפליט בחדר המדרגות. והעסק הצליח למעלה מהמשוער! הבחור הרוויח לפרנסתו כהוגן, והפך בתוך זמן קצר לבעל בית בעמיו. הצליח להקים בית למופת ולחסוך גם לנישואי ילדיו. הגם שההכרזה לקנות רק אצלו פגעה במעט בחנויות אחרות, אולם כל זה שווה כדי לקיים **'וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך'**. (ויקרא כה' לה') כי כפי שכותב הרמב"ם יש 8 דרגות בצדקה, והגבוהה מכולם היא **'לסייע ביד חברו העומד ליפול ומחזיק בידו שלא יפול ולא יתמוטט'**. פליט זה אם לא היו מחזיקים בו היה מגיע להתמוטטות, ובדרך שסייעו לו קיימו בהידור רב את המצווה המנויה בפסוק הנ"ל.

זכורני גם מקרה נוסף. מנהל מפעל כמעט התמוטט, הוא היה זקוק בסך הכול להלוואה בסך של 10000 ₪, אך לא היה מי שילוה לו, מכיוון שמפה לאוזן הועברה השמועה שאין כיסוי לצ'קים שהוא נותן, ומי שמלווה לו מניח את כספו על קרן הצבי. סכום הכסף הנ"ל היה נצרך לו מאוד כדי לכסות את חובו לחברת החשמל ולהפעיל מחדש את המכונות. ברגע האחרון בא אליו בעל המכולת ששמע על מצוקתו של בעל המפעל ונתן לו את כל הכסף... יהודי זה לקח 2000 ₪ מגמ"ח שברשותו, והוסיף שמונת אלפים ₪ מכספו. מנהל המפעל אכן עלה שוב על הפסים, והמשיך לנהל את העסק עד שהגיע למצבו הקודם.

צריך רק לקנא בבעל המכולת שחטף את המצווה הגדולה הזו. עקבתי אחריו במשך השנים ונוכחתי שהצליח אחר כך מאוד בעסקיו בצורה על טבעית, ולבטח היה זה בשל המצווה שקיים במסירות רבה. כתבתי לו מכתב נרגש תוך הבעת המסר שמחלקו יהיה חלקי.

פינת החלכה

מהלכות ומנהגי ברית מילה / המשך

הברית

כשמביאים את התינוק לברית, אומרים: **'ברוך הבא בשם ה'** בקול רם.

אבי הבן אומר את הפסוק: **'אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך'**, והעומדים שם אומרים, **'נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך'**.

אבי הבן מחזיק את התינוק בידיו ואומר: **שמע ישראל... פעם אחת. ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד'** פעמיים.

'אנא ה' הושיעה נא' פעמיים. **'אנא ה' הצליחה נא'** פעמיים.

כל המוזמנים עונים אחרי אבי הבן כל משפט שהוא אומר.

נוהגים לשים כסא לאליהו שנקרא מלאך הברית, ולפני הברית מניחים את התינוק לרגע על כסא אליהו, ואומר

המוהל: **'זה כסא של אליהו הנביא מלאך הברית'**.

שמים את התינוק על ברכי הסנדק.

מנהג הספרדים בארץ, לברך **"להכניסו בבריתו של אברהם אבינו"** לפני הברית, כשמוסרים את התינוק מיד האב לידי הסנדק.

אחר שהאב בירך **'להכניסו בבריתו וכו'**, עונים אמן, ואומרים: **'כשם שהכנסתו לברית כן תכניסהו לתורה ולחופה למצוות ולמעשים טובים'**.

האב צריך להיזהר שלא לדבר אחרי הברכה עד אחרי הפריעה.

בדיעבד אם האב דיבר לפני הפריעה לא צריך לחזור ולברך.

מנהג תימנים ואשכנזים לברך להכניסו אחרי שהמוהל עשה את הברית לפני שעושה את הפריעה.

אחרי הברית האב מברך שהחינו.

מנהג תימן שמיד אחרי שעונים על ברכות האב קורא האב שם לתינוק. ואומר: **'בוא בברית פלוני'**

מנהג חב"ד שהאב לא מברך **'שהחינו'** בברית.

נהגו לומר י"ג מדות מיד אחר ברכת אבי הבן.

אחרי שהמוהל מסיים את המילה והפריעה, מברכים על כוס יין **"בורא פרי הגפן"**, וברכת אשר קידש ידיד.

תשובות לשאלות של קוראים / חלק ד'

שאלה: מה דעתך על חינוך מעורב? (בבקשה אל תעני לי מסיבה דתית...)
תשובה: מניסיון של שנים רבות בחינוך (גם כמורה) ויעוץ, אני לא ממליצה, מהסיבות הבאות: ה'ראש' לגמרי שונה. את הבנים מעניינים דברים אחרים לגמרי מאשר את הבנות. גם שיעור תורה צריך להעביר בצורה שונה לבנים או לבנות. לא אני המצאתי את השוני. כל המחקרים מעידים שהחשיבה של הבנים שונה מזו של הבנות. הבנות יותר רגשניות יותר עדינות, ואילו הבנים בדרך כלל יותר ריאליים. קצב הפעילות של הבנות שונה, הנקודות שבהן נתמקד עם הבנים שונות, בגיל גבוה יותר נוספת גם המשיכה בין המינים והצורך להרשים את בן המין השני, וכבר לא מגיעים לבית הספר כדי ללמוד... בעידן הטכנולוגיה והחשיפה של התקשורת ילדים בכיתות ד' ה' מציעים חברות לבנות. למה צריך את זה כבר מגיל צעיר? כבר כתב החכם מכל אדם: 'לכל זמן ועת תחת השמים...' עת ללמוד ועת לשחק, ועת לדברים אחרים...
 שבת שלום, שושנה.

"וזה אשר תעשה על המזבח... כבשים... שניים ליום תמיד"

הרמ"א פותח את שו"ע אורח חיים בפסוק: **'שויטי ה' לנגדי תמיד'**, ומסיים אותו בפסוק: **'וטוב לב משתה תמיד'**. כי טוב שיהיו שניהם יחד, יראת ה' ושמחה בה'.
 אדם מישראל צריך שישא בליבו שני 'תמידים': 'שויטי ה' לנגדי תמיד', ו'חטאתי נגדי תמיד', וזה – **'שניים ליום תמיד'**.

(בשם הגאון ר' יעקב מליסא)

סיפור לשבת

שמחה שהצילה

רבי אלעזר רוקח רבה הנערץ של העיר אמסטרדם, בירת הולנד. ישב בביתו וסביב השלחן הסבו בני-משפחתו ונכבדי הקהלה, שבאו לסעד את סעודת הפורים. רבי אלעזר נחשב לא רק לגאון עצום ולפוסק בעל-שם, אלא אף למקבל גדול, לא רק בקרב היהודים אלא אף אצל גויי הולנד. בשלהי שנת תצ"ה הגיע לאמסטרדם. ארמון המלוכה ההולנדי הנפיק מטבע מיחד לכבוד המאָרע, ועליו תבליט פניו של רבי אלעזר. השלחן היה ערוך כיד המלך בבשר, דגים, וכל מיני מטעמים שהובאו על-ידי בני הקהלה כ'משלוח מנות'. גם יין ושאר משקאות לא חסרו. השמחה הייתה בעצומה כ'אשר נשמעו נקישות קצרות ומהירות על הדלת. זו נפתחה ועל המפתח נראו שלשה אנשים לבושי שרד. היו אלה שליחים מאת המלכה. פניהם הביעו דחיפות רבה. בקול נרגש התנצלו על ההפרעה, ובקשו לדבר עם הרב הישיש. השלשה ספרו כי באחד מאזורי המדינה נפרץ סכר גדול ומי הים מאימים לשטף את האזור כלו על בתיו ותושביו. היה ברור אפוא, כי סכנה כבדה מאימת על יושבי אזור הסכר הפרוץ. כשסיימו להביא לפניו את דבר המלכה צפו לראותו פורש לאחת מפנות הבית ומתחיל להעתיר בתפלה. בינתיים הזמנו להשאר בבית, כדי להשיב את נפשם במאכל ובמשקה.
 "הביאו לשלחן את כל בקבוקי היין והמשקאות שעוד נותרו", בקש הרב. הכל הביטו בו משתאים, מנסים לקרוא את פגנותיו. חלפו רגעים מעטים והשלחן פלו כסה בקבוקי יין ויין-שרף מן המשפחים בותר. "כעת רבותי", המשיך הרב, "הבה נקים את מצות היום בהדור, ונשתה עד אשר לא נדע בין ארור המן לברוך מרדכי". פעבר שעה קלה כבר היו עשרות הנוכחים בבית הרב שתויים ומערפלים ופרצו בשירה שמחה ומשחררת. לנגד עיניהם המפתעות של שליחי המלכה קם הרב הישיש ממקומו והחל לנצח על השמחה בשתי ידיו. הצבור קם אף הוא על רגליו והחכה-החזיק אחריו. שירה אדירה פרצה מתוך הלבבות. בעיני שלשת השליחים ההמומים דמה המקום לבית-שכורים מתהוללים. הם החלו לחטט, שמא הרב אינו אלא נוכל שהוליד את הצבור כלו שולל. בעוד הכל מסביב שרים ורוקדים, חמקו השלשה מן הבית. כשהגיעו לארמון נתקבלו בשמחה על-ידי המלכה. בטרם פצו את פיהם, ספרה להם המלכה כי משימתם צלחה וכי הפרצה בסכר נחסמה בתוך זמן קצר, וכל הארוע נסתיים בנזק קל בלבד. השליחים הפתעו מאוד, במיוחד ששעת הנס תאמה את משתה ההוללות שנגעך בבית הרב. במבוכה ספרו למלכה את אשר עבר עליהם מרגע כניסתם לבית הרב ועד ליציאתם החומקת מתוכו, בעוד הרב ובני-ביתו שפורים ומתהוללים. כעת הגיע תורה של המלכה להיות מפתעת. הפתעתה הייתה כפולה, ראשית מעצם התנהגותו של הרב, ושנית מהעבדה כי בכל-זאת, בדיוק באותו זמן השתלטו במהירות על-טבעית על הפרצה שבסכר. רבי אלעזר הזמן אל ארמון המלוכה. רשמית כדי לקבל את הוקרת המלכה על מעשהו לטובת המדינה, אך למעשה בקשה המלכה לברר עמו את תעלומת התנהגותו. כשמצאה את הרגע המתאים, הפנתה אליו שאלה ישירה בנושא. פניו של רבי אלעזר הפיקו חכמה ותבונה, ועיניו ברכו: "מדה מיוחדת יש לנו, היהודים. בכל עת של מצוקה, המורה על חרון-אף מצדו של בורא העולם, אנו מפייסים אותו על-ידי מלוי רצונו ומצפיים שבתגובה, מלא אף הוא את רצוננו ויסיר את הסכנה מעל ראשנו. אותו יום, חג פורים היה. נצטוינו לשמח בו ואף להתבסס לשכרה. אלו הייתי נוהג כמצפה ופורש לתפלה מתוך תחנה ובכיה, לא זו בלבד שלא הייתי ממלא את רצונו של הקדוש-ברוך-הוא, אלא אף הייתי עובר על מצוותיו. לכן, בהביני את הסכנה המרחפת מעל תושבי הולנד, בקשתי מאנשי להגביר את השמחה באתר שאת, כדי לעורר את רחמי של הבורא". דבריו של רבי אלעזר נשאו חן מאוד בעיני המלכה, ובתם הבקור הוא נשלח לביתו בכבוד גדול ובלווי מלכותי.
 ("תורתך שעשועי")